"Olağanüstü yetenekli bir yazardan heyecan verici bir kitap."
Sally Rooney

ÖDÜL SİSTEMİ

JEM CALDER

ÇEVİRİ: SU AKAYDIN

can
çağdaş

Can Yayınları
Bu tanıtım kopyası
Can okurları için
özel olarak hazırlandı.
Can Yayınları

JEM CALDER

ÖDÜL SİSTEMİ

Can Çağdaş

Ödül Sistemi, Jem Calder
İngilizce aslından çeviren: Su Akaydın
Reward System
İlk (bu çeviride kaynak alınan) baskı: Faber & Faber, 2022
© 2022, Jem Calder
© 2025, Can Sanat Yayınları A.Ş.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Kasım 2025, İstanbul
Bu kitabın 1. baskısı 3000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Didem Bayındır
Editör: Seçkin Selvi
Düzelti: Mert Tokur
Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni ve kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: MY Matbaacılık Sanayi ve Ticaret Limited Şti.
Maltepe Mah. Yılanlı Ayazma Sokak. No: 8 Kat: 2
Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 47939

ISBN 978-975-07-6636-7

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 43514

JEM CALDER

ÖDÜL SİSTEMİ

ÖYKÜ

İngilizce aslından çeviren

Su Akaydın

can

JEM CALDER, Cambridge'de doğdu, şimdilerde Londra'da yaşayan yazarın ilk öyküleri *The Stinging Fly* ve *Granta* edebiyat dergilerinde yayınlandı. Altı öyküsünü içeren ilk kitabı *Ödül Sistemi*, *Esquire* dergisinde ve *The Guardian*'da "Yılın En İyi Kitapları" listesinde yer aldı.

SU AKAYDIN, 2016'da Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim Bölümü'nden mezun oldu. Editörlük ve çevirmenlik yapan Akaydın'ın Lidia Yuknavitch'in *Sınır* ve Jeff Vandermeer'in *Ölü Astronotlar* adlı çevirileri yayımlanmıştır; ayrıca Jack Kerouac'ın *Visions of Gerard*'ı, Nick Drnaso'nun *Sabrina*'sı ve Adrian Tomine'in *Killing and Dying*'i de yayımlanacaktır.

Anneme ve babama

İçindekiler

Başka Yerdeki Restoran 13
Yalnız Olmak Daha İyi 93
Üzüntüye Odaklanmamak Mutlulukla Aynı
Şey Değildir 113
Pardon, Sizinle Tanışmıyor muyuz? 133
Arama Motoru Optimizasyonu 147
Öngörülebilen 201

BAŞKA YERDEKİ RESTORAN

Bil Bakalım N'oldu

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Organizasyonu' nun, küresel toprak çoraklığı başlangıcı için öngördüğü tarihten elli yedi hasat öncesinde, bir aralık ayının başında Julia, Cascine'de işe girdi.

Haberi bizzat vermek için hayatında en yakın olduğu kişiyi, annesini aradı.

"İnanamıyorum."

"Evet."

"Sen..."

"Evet."

"Kariyerinde *yükselmeye* doğru giden *büyük* bir adım."

"Evet."

"*İleriye* büyük bir adım." Annesi güldü, ardından gülmeye devam etti. "Hiç düşünür müydün."

Annesinin gülüşünün düşük kaliteli sesi, Julia'nın da gülmesine sebep oldu. Gülüşleri kadans olarak aynı, tizlik bakımından farklıydı. Julia, akıllı telefon tutmayan elini başına götürdü. "Düşünüyorum."

Kasım Sonları

Ücretsiz çalıştığı üç deneme mesaisi boyunca Julia, Lena'nın oryantasyon ve süreç denetimi altındaydı; Lena, şayet Julia ona işe yararlılığını kanıtlayabilirse, işe alınıp yerine geçeceği yardımcı şef pozisyonundaydı.

"Dirseklere dikkat." "Damarın aksine kes." "Sumak kilerde durur, tezgâhta değil." "Bir dahakine kendi bıçak setini getir."

Julia'nın Lena hakkında halihazırda edindiği ve daha edineceği izlenimlerin çoğu, aralarındaki ortak ve zıt özellikler arasında karşılaştırma yapma ya da yapmamaya çalışmaya ayrılmıştı. Lena aşağı yukarı Julia'nın hedeflediği kilodaydı ve pek özgüveni olmayan kadınlara kendi saçlarını kısa kestirme hayalleri kurdurtan bir *pixie* kesimine sahipti. Julia'dan en fazla beş yaş büyüktü, ama aşçılık yetkinliğine bakınca aralarında onlarca yıllık deneyim farkı varmış gibi görünüyordu. Julia ne zaman deneme mesaisi bitip de Cascine'den ayrılsa, kendini yeni bir konuda yetersiz hissediyor ve oraya son gelişi olduğuna ikna oluyordu.

Sonradan sonuncusu olduğu ortaya çıkan deneme mesaisinden sonra, Julia ve Lena birlikte restorandan çıkarak pırıltılı yağmurun hafif sıcaklığına adım attılar ve mutfağın başaşçısı Ellery'yi, restoranı kapamak üzere tek başına bıraktılar.

Dışarıda yürürlerken Lena, Ellery'ye yardımcı şeflik pozisyonu için Julia'yı önereceğini söyledi. Julia ona çokça teşekkür etti, aman Tanrım, aman Tanrım, inanamıyordu, Lena'nın bundan sonraki planı neydi, nereye gidecekti, –bunları sorarken daha kısa vadeyi kastediyor olsa da– Lena ona, "İyi bir yere, Berlin'e, orada bir tanıdığım var," deyince Julia destekleyici bir karşılık verdi. Lena gözlerini aşağı indirerek akıllı telefonuna sertçe

dokundu ve başka bir şey ima ettiği izlenimini verecek şekilde değişik bir sesle, "Öyle, buralarda fazla uzun kaldım bence," diye ekledi.

Bir gün saçını Lena'nınki kadar kısa kestirecek olursa tekrar uzun olmasını isteyeceğini biliyordu Julia. Tek istediği şeyin aslında değişiklik olduğunun farkındaydı.

Julia kibar biri olduğundan, Lena'yla gittikçe serinleyen yağmurun altında kaldırımda bekledi, o kadar uzun bekledi ki Ellery onlara yetişip katlanır bisikletinin tepesinden iyi geceler diledi, tekerlekleri bisiklet yolunun ıslak yüzeyinde kayarken hafifçe su sıçrattı. Kısa bir süre sonra Lena da, şehrin diğer Uber kullanıcılarının arasında yerini aldı ve Julia onu bir daha görmedi.

Taklitçi

Julia, Cascine'deki ilk günlerini, Lena'nın oradaki varlığı hakkında sahip olduğu bir miktar bilgiyi taklit ederek geçirdi: Başaşçıyla olan samimiyetinin aynısını yakalamaya çalıştı, mutfak alet edevatları üzerindeki hâkimiyetinden aklında kalanları kendi de göstermeye çalıştı.

İlk birkaç vardiyası boyunca, restoranın büyük oranda erkek olan çalışanlarının Julia hakkındaki çalkantılı izlenimlerine dayanarak yetkinlik ve çekicilik açısından artı-eksi puan verdiklerini; dış görünüşü ve karakterine yönelik bir kere oluştu mu değiştirmenin çok zor olacağı görüşlerinin çetelesini tuttuklarını hissediyordu, veya öyle hissediyormuş gibi hissediyordu.

Daha önceden çalıştığı restoranda (sektörde, mutfağında duygusal anlamda toksik bir atmosfer olmasıyla ve son zamanlarda sektörün dışında da sert bir üslupla, ifade özgürlüğü üzerine sosyal medyada bilirkişilik taslaması ve sonucunda da yeni-muhafazakârlardan oluşan bir yeni medya hayran kitlesine sahip olmasıyla bilinen

ünlü bir şefin ortaklaşa işletilen restoran zincirinde çalışmıştı en son), Julia kolay hedef olmasıyla itibar kazanmıştı; işi konusunda fazla hevesli bir yardımcı şefti ve bu yüzden de bazen kendi kıdeminin altında kalan, ama sık sık sorumluluklarını aşan işleri üstlenmesi için kolaylıkla manipüle edilebiliyordu.

Uzun zamandır, aylardır yeni bir işte, kendinin yeni bir versiyonunu yaratabilmeyi bekliyordu. Dikkatli olmalıydı, artık buraya gelmişken eski Julia'nın davranış kalıplarına geri dönmemeliydi: Ağlak, başkalarını memnun etmek isteyen, devamlı endişeli olan gerçek doğasını açık etmemeliydi; olmaya çalıştığı kişinin demeyeceği ya da yapmayacağı şeyleri söylememeye, yapmamaya özen göstermeliydi. Başkalarının, Julia hakkındaki görüşlerinin kendine bakışını etkilemesine izin vermemeliydi. Daha önceden başına gelen konularda zayıf davranmamalıydı.

Daire

Deneme mesaileriyle geçmeyen ilk haftasından sonra Julia evine döndüğünde ev sahibi, ev arkadaşı ve ablasının en yakın arkadaşı olan Margot tarafından neşeyle, "Aa, selam," diye karşılandı; Margot her zamanki gibi salondaki kanepede akşam pozisyonuna geçmişti; dikkati çift ekran gibi, bir akıllı telefonundaki pek çok sosyal medya akışına, bir de dizüstü bilgisayarında oynayan diziye ayrılmıştı.

Salondaki ışık, Margot'nun tercih ettiği loşluk seviyesine ayarlanmıştı, tam on iki yönünden otuz derece sağa çevrili halde duruyordu, bunu da duvardaki ışık anahtarının beyaz plastik çerçevesine siyah bir nokta koyarak işaretlemişti.

"Nasıl gidiyor?" diye karşılık verdi Julia.

Margot diziyi durdurmak için zar zor öne eğildi. "Aa iyi. Yorgunum sadece. Peki sen... Sende ne var ne yok?"

"İyiyim ben de. Ben de yorgunum. Ama iyi anlamda. Yeni işim yüzünden."

"Aa doğru. Nasıl gidiyor?"

"Şimdilik iyi. Bayağı iyi."

Julia genellikle eve akşamüstü dönüyor ve koridordan, salon kapısının altından sızan ve Margot'nun geldiğine işaret eden ışığı görüyorsa doğruca yatağa gidiyordu. Margot'yla doğal ve gergin olmayan bir iletişim şekli geliştirememişlerdi henüz; ilişkileri muhtemelen Julia'nın kira için ona yolladığı aylık otomatik ödemeler yüzünden sonsuza dek gerginliğini sürdürecekti.

"Eski işyerinden iyi mi?"

"Tanrım, hem de nasıl, zilyon kat daha iyi," dedi Julia, bu şekilde konuşmak onu gittikçe daha da çok yoruyordu.

"Güzel. Bir gün uğrayıp yemeklerinizi deneyeyim."

"Gelmelisin kesinlikle."

"Geleceğim."

"Süper. Eh, iyi geceler o halde."

Margot dikkatini tekrar önündeki aletlere verdi. "İyi geceler."

Kış Menüsü

Orada çalışmaya başlamasından öncesine dayanan esprilerden ve göndermelerden arada bir dışlanmış hissetmek dışında, Julia restoranın ufak kültüründe kendine hızlıca yer edindi. Aralarında bu esprileri yapan çalışanlar genelde Ellery ve Nathan'dı, Cascine'in sırasıyla en kıdemli ve ikinci en kıdemli şefleriydi; Julia ikisini de seviyordu, onlar da onu seviyor gibiydi.

Mutfağın çalışma zinciri şu şekildeydi: Ellery ve

Nathan sıcaklarla ilgilenirken Julia ve iş hacmi büyük, kıdemsiz aşçılar arasından bir iki kişi daha, soğuk yemek ve malzeme hazırlamada çalışıyordu. Arada ızgaranın başına geçiyor ya da sote kısmında yardım ediyor, bazen de servis alanına geçip gelen sipariş notlarını alıyordu. (Bu gelen sipariş notlarına tekabül eden ve servis edilmek üzere çıkan tabakları en ince detayına kadar kontrolden geçiren Ellery oluyordu; bu görevi başkasına devretmemek onun için gurur meselesiydi.)

Ellery, Julia'yla doğrudan konuştuğunda ya da ona tavsiyeler verdiğinde, Julia onu can kulağıyla dinlemeye özen gösteriyor, başını sallayıp "Tamam şef" ya da "Anladım şef" gibi yanıtlar veriyordu; bu yaptığı da fazla ciddi kaçıyordu muhtemelen, Ellery'nin yanında kendini rahat bırakmayı öğrenmesi gerekiyordu. (Bunu yapmayı başardığı zamanlarda, kendisini övdüğünü duyduğunda yanakları kızarıyordu; Ellery ona bir gözünü kısarak bakıyor, çatalının ucundan ona gözlerini dikiyor ve Julia'nın ilk Yunan usulü kuzu güveç denemesinin tadına bakıp "Dokusu mükemmel olmuş Julia," diyordu.) Julia daha çok sıkı çalışmaya ve başını önüne eğmeye dikkat ediyordu. Güvenilir bir çift el olarak görülmek istiyordu sadece.

Kurallar

Ellery'nin pek çok kuralı vardı, bunları uzun uzadıya ve ironiyle anlatmaktan zevk alıyordu, Julia'nın uzun bir süre önce ezberlemiş olması gereken, ama unuttuğu için onu yüzüstü bıraktığı bir listeyi okur gibiydi: Mutfakta akıllı telefon yasak, mesai öncesi saç kestirmek yasak, ütüsüz tişört giymek yasak, sadece siyah plastik terlikler giyilebilir, kendi bölümünün dışına çıkmak yok (ya da alternatif olarak: Mizanseni bozarsan huzuru bozarsın), mutfakta akıllı telefon yasak, birinin arkasından geçiyor-

san haber ver, dezenfekte et, dezenfekte et, dezenfekte et, mutfakta telefonun yasak olduğundan bahsetmiş miydi?

Kurallar her ne kadar sinir bozucu bir şekilde dikte edilse de hiç değilse şefler arasında nadir görülen kolektif bir tartışma başlatıyordu (telefonunu bir kez olsun mutfağa sokmayan Julia, Ellery'nin bu kuralları, işin en yoğun olduğu zamanlarda üstlerine çöken uzun sessizliği kırmak için koyduğundan şüpheleniyordu); Nathan genelde karşı çıkarak Ellery'nin kendi koyduğu kurallara uymadığı zamanları sayarak karşılık verirdi, Ellery de Nathan'ın karşılığına karşılık olarak kalın, görünmez bir çüke otuzbir çekermiş gibi yapıyordu; her defasında, zoraki de olsa Julia'yı güldüren ve her geçen günle, sırf onu güldürmek için yaptıklarını düşünmeye başladığı bir atışmaydı bu.

Görev Listesi

Daha yeni işe alındığından, Julia restorandan ücretli izin istemeye çekiniyordu. Bu da sorun teşkil ediyordu, çünkü işi ilk kabul ettiğinde annesiyle görüntülü konuşmuş ve annesi de ondan lütfen ama lütfen izin alıp Noel'de onunla birkaç hafta geçirmesini rica etmişti; annesinin bazen ne kadar yalnız hissettiğini bildiği için Julia izin alacağına yemin etmişti, daha yemini ederken bile verdiği sözü tutamayacağının farkındaydı.

Geçmişte Julia'nın hayatındaki sorunlarla başa çıkma yöntemi, elle tutulur bir karar vermekten ya da tek bir eylem planına uymaktan daima uzak durmaktı; bunun yerine otomatik pilota geçip kaderin onu, kendiliğinden gelişmiş gibi görünen, önceden kararı verilmiş sonuçlara yönlendirmesini ve böylece kendi müdahalesi yüzünden ortaya çıkabilecek olumsuz sonuçları riske atmamayı tercih ediyordu.

Can Yayınları
Bu tanıtım kopyası
Can okurları için
özel olarak hazırlandı.
Can Yayınları

Jem Calder'ın ilk kitabı *Ödül Sistemi*, büyükşehirde yaşayan ve aynı üniversiteden mezun olmuş bir arkadaş grubunun hayatlarını anlatan altı öyküden oluşuyor. İnsanların sosyal medya üzerinden iletişim kurduğu ama sosyal ilişkilerin kopuk olduğu bu dijital çağda duygular, düşünceler ve davranışlar teknoloji tarafından biçimleniyor. *Ödül Sistemi*, son derece güncel ve enerjik bir yaklaşımla bugün artık nasıl yaşadığımızı gözler önüne seriyor.

"Gençlerin aşkı, yaşamı ve iş hayatıyla ilgili keskin ve zekice yazılmış hikâyeler... Calder, önceki nesillerin edebî tarzlarını günümüz koşullarına uyarlıyor."

Nat Segnit, *The Times Literary Supplement*

#ingilizedebiyatı #zkuşağı #dijitalçağ #sosyalmedya #psikolojikkurgu

can

canyayinlari.com | f | | X canyayinlari

öykü

ISBN 978-975-07-4434-7

9 789750 766367